

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร “โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง”

1. ความสอดคล้อง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร
 - แผนแม่บทย่อย การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร
- 1.3 แผนปฏิรูปประเทศ -
- 1.4 แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

2. หลักการและเหตุผล

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้นำมากำหนดเป็นเป้าหมายในการสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านการเกษตร ตลอดจนยุทธศาสตร์การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และยกระดับสู่มาตรฐานสากลด้วยงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมของกรมส่งเสริมการเกษตร มันสำปะหลัง ได้ถูกกำหนดให้เป็นสินค้ายุทธศาสตร์ของประเทศ โดยกำหนดยุทธศาสตร์สินค้าเกษตรมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ ปี 2559 – 2569 มีเป้าหมายการเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยเพิ่มผลผลิตต่อไร่ เป็น 5 ตัน ในปี 2562 และเป็น 7 ตันในปี 2569 มีการบริหารจัดการพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ 8.5 ล้านไร่ รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย การส่งออกทำรายได้ในปี 2562 มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 120,000 ล้านบาท และไม่ต่ำกว่า 150,000 ล้านบาท ในปี 2569 โดยมียุทธศาสตร์ดำเนินการ 5 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านนโยบายและบริหารจัดการ ด้านการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่ม และด้านงานวิจัยและพัฒนา

ในปีการผลิต 2562/63 มีพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตทั้งประเทศ จำนวน 8.918 ล้านไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 50 จังหวัด มีเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 569,632 ครัวเรือน ผลผลิตรวม 28.999 ล้านตัน ในขณะที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศ และการแปรรูปเพื่อการส่งออก จึงต้องมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง และหัวมันสดจากประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มขึ้น ร้อยละ 79.49 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกัน ในปี 2562 (มกราคม 62 – สิงหาคม 62) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และในปีการผลิต 2563/64 คาดการณ์ว่าผลผลิตมีประมาณ 28.98 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากในปี 2563 เกษตรกรที่เคยหยุดการเพาะปลูก และเกษตรกรที่ปลูกอ้อยและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีการปรับเปลี่ยนมาปลูกมันสำปะหลังเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากมันสำปะหลังมีราคาดี ราคาอ้อยตกต่ำ และปัญหาหนอนกระทุ้งข้าวโพด ประกอบกับมีโครงการประกันรายได้ที่มีการชดเชยราคามันสำปะหลังให้กับเกษตรกร และมีการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยมีเป้าหมาย คือ เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน พัฒนาคุณภาพ การส่งเสริมการใช้พันธุ์ที่ดีที่ได้รับการรับรอง และเหมาะสมกับพื้นที่ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการเพิ่มผลผลิต

ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง กรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรผู้ผลิต มันสำปะหลังให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้มีความสามารถในการผลิตมันสำปะหลังที่ตอบสนองกับ

ยุทธศาสตร์และนโยบาย ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่งผลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนในอาชีพของเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลัง

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และสามารถเป็นวิทยากรกระบวนการในการจัดการความรู้ให้กับเกษตรกร

3.2 เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีความรู้และทักษะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

3.3 เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง สามารถขยายผลแปลงต้นแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังเพื่อใช้เป็นแหล่งพันธุ์ดี และเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่สำหรับสมาชิกกลุ่ม และเกษตรกรพื้นที่ใกล้เคียง

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

4.1 เกษตรกร จำนวน 2,620 ราย

4.2 พื้นที่ดำเนินการ

ในพื้นที่ 44 จังหวัด ได้แก่ 1) จังหวัดลพบุรี 2) ชัยนาท 3) สระบุรี 4) ราชบุรี 5) กาญจนบุรี

6) สุพรรณบุรี 7) ชลบุรี 8) ระยอง 9) จันทบุรี 10) ฉะเชิงเทรา 11) ปราจีนบุรี 12) สระแก้ว 13) นครราชสีมา

14) บุรีรัมย์ 15) สุรินทร์ 16) ศรีสะเกษ 17) อุบลราชธานี 18) ยโสธร 19) ชัยภูมิ 20) อำนาจเจริญ

21) หนองบัวลำภู 22) ขอนแก่น 23) อุดรธานี 24) เลย 25) มหาสารคาม 26) ร้อยเอ็ด 27) กาฬสินธุ์

28) สกลนคร 29) นครพนม 30) มุกดาหาร 31) อุดรดิตถ์ 32) เชียงราย 33) นครสวรรค์ 34) อุทัยธานี

35) กำแพงเพชร 36) ตาก 37) สุโขทัย 38) พิษณุโลก 39) พิจิตร 40) เพชรบูรณ์ 41) พะเยา 42) ลำปาง

43)แพร่ 44) หนองคาย

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 การบริหารจัดการพัฒนาเจ้าหน้าที่ หลักสูตร “เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง” ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เพื่อเป็นวิทยากรในการจัดการความรู้ให้กับเกษตรกร โดยการถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง เพิ่มทักษะการใช้พันธุ์ การขยายท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ เพื่อให้สามารถเป็นวิทยากรให้เกษตรกรได้อย่างต่อเนื่อง (สามารถปรับวิธีการถ่ายทอดความรู้ และพัฒนาเจ้าหน้าที่ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์)

5.2 การบริหารจัดการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีความรู้และทักษะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เป้าหมายคือ **กลุ่มเกษตรกรเดิมที่เข้าร่วมโครงการในปี 2564** รายละเอียดตามภาคผนวกแนบท้าย

1) ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ คัดเลือกเกษตรกร และจัดทำทะเบียนสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตมันสำปะหลัง

2) ถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร ตามความต้องการ และตามความเหมาะสมของพื้นที่ พร้อมทั้งจัดตั้งกลุ่มพัฒนาศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง เน้นการผลิตพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดี (กลุ่มละ 1 ครั้ง) โดยสามารถปรับวิธีการถ่ายทอดความรู้ และพัฒนาเกษตรกรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ประเด็นการเรียนรู้ประกอบด้วย

- การลดต้นทุนการผลิต ด้วยการเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ การเตรียมท่อนพันธุ์คุณภาพ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การผสมปุ๋ยใช้เอง การจัดทำแปลงพันธุ์ดี การใช้ปุ๋ยชีวภาพ

- การเพิ่มผลผลิต ด้วยการใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ การเตรียมดินดี การจัดการน้ำ (ระบบน้ำหยด) การไถระเบิดดินดาน การปรับปรุงบำรุงดินที่ถูกต้อง การใช้ปุ๋ยถูกสูตร ถูกเวลา ถูกปริมาณ ถูกวิธี การป้องกันกำจัดโรค และแมลงศัตรูพืชที่สำคัญการขยายมันสำปะหลังด้วยวิธี X20 X80

- การพัฒนาคุณภาพ ด้วยการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ถูกต้อง ตามระยะเวลาที่เหมาะสม การผลิตมันสำปะหลังสะอาด และการแปรรูปเบื้องต้นเพื่อเพิ่มรายได้

- การตลาด เน้นตลาดนำการผลิตด้วยการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

- การบริหารจัดการกลุ่ม สนับสนุนการรวมกลุ่ม เน้นให้มีการบริหารจัดการรวมกัน รวมกันผลิต และรวมกันจำหน่าย

3) จัดทำแปลงขยายผลแปลงต้นแบบ “การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง จุดเน้น การทำแปลงพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด” โดยขยายผลจากแปลงต้นแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง และแปลงส่งเสริมการผลิตพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดี ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเมื่อปี 2564 ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา รวมทั้งให้พิจารณาถึงประเด็นหลักในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่น การไถระเบิดดินดาน การใช้พันธุ์ดี และเหมาะสมกับพื้นที่เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ การวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การจัดการระบบการปลูก การจัดการน้ำและการบำรุงรักษา รวมถึงการใช้เทคโนโลยีอื่นๆ ที่เหมาะสมในการผลิตมันสำปะหลัง เป็นต้น พื้นที่ดำเนินการกลุ่มละ 10 ไร่ ** หมายเหตุ คัดเลือกจากแปลงของสมาชิกภายในกลุ่มโดยต้องเป็นคนละแปลงกับที่ได้รับงบประมาณ ปี 2564

4) จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการฯ และทะเบียนสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลังที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ หลังดำเนินโครงการเสร็จ

5.3 การติดตามประเมินผล และการบริหารจัดการโครงการฯ

1) ติดตามและประเมินสถานการณ์การดำเนินงานโครงการ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	ระยะเวลาการดำเนินงาน											
	ปี 2564			ปี 2565								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. พัฒนาศักยภาพนักส่งเสริมการเกษตร 1.1 การบริหารจัดการพัฒนาเจ้าหน้าที่ หลักสูตร “การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง”			←→									
2. ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร 2,620 ราย 2.1 การบริหารจัดการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร จำนวน 2,620 ราย (อบรมกลุ่มละ 1 ครั้ง) 2.2 จัดทำแปลงขยายผลแปลงต้นแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง จำนวน 100 กลุ่ม			←→									
3. การติดตามประเมินผล และบริหารจัดการโครงการ 3.1 ติดตามประเมินสถานการณ์การดำเนินงาน		←										→

7. ระยะเวลา

1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565

8. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

8.1 ผลผลิต (output)

- 1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ได้รับการอบรม สามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรได้
- 2) เกษตรกร จำนวน 2,620 ราย ได้ความรู้และทักษะ นำไปเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสำหรับให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้
- 3) มีแปลงขยายผลแปลงต้นแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง จำนวน 100 กลุ่ม

8.2 ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังได้

8.3 ตัวชี้วัดโครงการ

เชิงปริมาณ

- 1) เกษตรกร 2,620 ราย ได้รับการพัฒนาศักยภาพและสามารถนำความรู้ไปเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังได้
- 2) มีแปลงขยายผลแปลงต้นแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง จำนวน 100 กลุ่ม
เชิงคุณภาพ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 60 มีการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติเปลี่ยนแปลง

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 60 สามารถเพิ่มผลผลิตได้
- เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 60 มีการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติเปลี่ยนแปลง

10. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

1. นางสาวลิ ชินวงศ์	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมพืชเส้นใยและพืชหัว
2. นางสาววิบงกช ชญาวรรณรงค์	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
3. นางสาวจิตรเบญญา สมสมัคร	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
- เบอร์โทรศัพท์ : 0 2561 4765
E-mail : agriman_cassava@hotmail.com

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง

1. นางสาวจิตติมา กาบเย็น
ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต
2. นางสาวนลิน เวียงนาค
ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
โทรศัพท์: 054-829697

ภาคผนวก

เป้าหมายในการดำเนินการโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ปี 2565

ลำดับ	จังหวัด	กิจกรรมการบริหารจัดการถ่ายทอด ความรู้		กิจกรรมจัดทำแปลงขยายผลแปลง ต้นแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการ ผลิตมันสำปะหลัง จำนวน (กลุ่ม)
		จำนวนกลุ่ม (กลุ่ม)	จำนวนเกษตรกร เป้าหมายรวม (ราย)	
1	จังหวัดลพบุรี	2	52	2
2	จังหวัดชัยนาท	2	52	2
3	จังหวัดสระบุรี	2	52	2
4	จังหวัดราชบุรี	2	52	2
5	จังหวัดกาญจนบุรี	5	130	5
6	จังหวัดสุพรรณบุรี	2	52	2
7	จังหวัดชลบุรี	2	52	2
8	จังหวัดระยอง	2	52	2
9	จังหวัดจันทบุรี	2	52	2
10	จังหวัดฉะเชิงเทรา	2	52	2
11	จังหวัดปราจีนบุรี	2	52	2
12	จังหวัดสระแก้ว	3	78	3
13	จังหวัดหนองบัวลำภู	2	52	2
14	จังหวัดขอนแก่น	2	52	2
15	จังหวัดอุดรธานี	2	52	2
16	จังหวัดเลย	2	52	2
17	จังหวัดหนองคาย	1	26	1
18	จังหวัดมหาสารคาม	2	52	2
19	จังหวัดร้อยเอ็ด	2	52	2
20	จังหวัดกาฬสินธุ์	2	52	2
21	จังหวัดสกลนคร	2	52	2
22	จังหวัดนครพนม	2	52	2

ลำดับ	จังหวัด	กิจกรรมดำเนินการจัดอบรม		จัดทำแปลงต้นแบบการเพิ่ม ประสิทธิภาพ จำนวน (กลุ่ม)
		จำนวนกลุ่ม (กลุ่ม)	จำนวนเกษตรกร เป้าหมายรวม (ราย)	
23	จังหวัดมุกดาหาร	2	52	2
24	จังหวัดลำปาง	1	26	1
25	จังหวัดแพร่	1	26	1
26	จังหวัดพะเยา	1	26	1
27	จังหวัดเชียงราย	2	52	2
28	จังหวัดนครราชสีมา	7	202	7
29	จังหวัดบุรีรัมย์	3	78	3
30	จังหวัดสุรินทร์	2	52	2
31	จังหวัดศรีสะเกษ	2	52	2
32	จังหวัดอุบลราชธานี	5	130	5
33	จังหวัดยโสธร	2	52	2
34	จังหวัดชัยภูมิ	2	52	2
35	จังหวัดอำนาจเจริญ	2	52	2
36	จังหวัดอุดรดิตถ์	2	52	2
37	จังหวัดนครสวรรค์	2	52	2
38	จังหวัดอุทัยธานี	2	52	2
39	จังหวัดกำแพงเพชร	5	130	5
40	จังหวัดตาก	2	52	2
41	จังหวัดสุโขทัย	2	52	2
42	จังหวัดพิษณุโลก	2	52	2
43	จังหวัดพิจิตร	2	52	2
44	จังหวัดเพชรบูรณ์	2	52	2
รวม		100	2,620	100

ชื่อกลุ่ม..... หมู่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
ที่ตั้งกลุ่ม บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
ชื่อ - สกุล (ประธานกลุ่ม).....เบอร์โทรศัพท์.....e-mail.....

[illegible]